

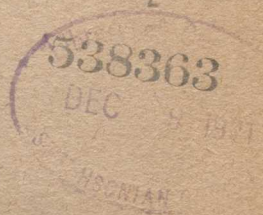
12-13-21

Dono di auctore.

Möser, Wilfried

**Interlingua in forma di Semilatin
illustrad per cento exemplo.**

To auctore
Wilfrido Moeser
Sacerdote Benedictino.
(Seitenstetten, Austria.)

◆◆◆◆◆◆◆◆ Linz a. d. Donau, Austria. ◆◆◆◆◆◆◆◆
Ex Typographia et (in Commissione) ex Libraria di
„Kath. Preßverein“.

1921.

PM 8401
.MG

Reservantur omnia iura.

Interlingua in forma di Semilatin
illustrad per cento exemplo.

To auctore
Wilfrido Moeser
Sacerdote Benedictino.
(Seitenstetten, Austria.)

A. Formasa di Plurál. Declinatione per les
Casuál.

1. Rádios (les rádio) ma sole da ghe terra (vi) lumi et calore.
— **Latine:** Radii solis dant terrae lumen et calorem. —
Radio, sole, terra, lumi, calore: es tantúmmodo les
Thema di Subtantifs, non autem les forma grammaticali.
— **les, ma, ghe, vi:** Gram. IX. — **da:** es Thema di
Verb (Gram. IV).
2. To luna illuminá dje noctes. — **L.** Luna illuminantur noctes.
— **to:** Gram. IX. — **dje:** Gram. I. et V.
3. Et stellas illustrá mirifice (vi) gloria ma creadór. — **L.** Et
stellae illustrant mirifice gloriam creatoris.
4. Somno (loe somno) imago es ma morte. — **L.** Somnus
imago est mortis. — **loe:** Gram. IX.
5. Igne extingue dj' to aqua. — **L.** Ignis extinguitur aqua.
— **dj' = dje;** cf. ex. 2. supra.
6. Amicos iuvá teá vis amico. — **L.** Amici iuvent amicos.
— **teá:** Gram. V. — **vis:** Gram. IX; formasa di Plural
fieri po iam in Casual; sed bene nos hic etiam dice: Les
amico iuvá teá amicos, — vel immo simpliciter: Amicos
iuvá teá amicos.
7. Amicas mitte ten coronas (ghirlandas) ma lilios et rosas.
L. Amicae mittebant (miserunt, miserant) coronas liliorum
et rosarum. — **ten:** Gram. V.
8. Frater habé amico. — **L.** Frater habet amicum.

9. Amico ma frater habé vi equo. — **L.** Amicus fratris habet equum.
10. Amicas ma sorores habé adhuc parentes. — **L.** Amicae sororum habent adhuc parentes.
11. Pater da ghes liber cérasis. — **L.** Pater dat liberis cerasos. — **ghes:** Casuál di Datif co signo ma Plurál; cf. supra: **vis** in ex. 6. — **céراسي:** Thema di Substantif; cf. in **L.** cerasum, vel cerasus.
12. Filio grates age ghe pater. — **L.** Filius grates agit patri.
13. Mater da pane ghes esurím. — **L.** Mater dat panem esurientibus. — **esurím:** Gram. V. (terminasa **-m**).
14. Non to sanguí, sed tos prece ira mas deo placá dje. — **L.** Non sanguine, sed precibus ira deorum placatur. — **tos, mas:** Casuáls co signo ma Plurál; cf. supra: ex. 6. et 11.
15. Les Germano computá ten non mas die número, sed mas nocte. — **L.** Germani computabant non dierum numerum, sed noctium.
16. To timore mas hoste trepidá les cive. — **L.** Timore hostium trepidant cives.
17. Vacare to culpa magno solatio. — **L.** Vacare culpa magnum solatium.
18. Les nauta narrá interdum ghes agrícola vis miro fábula. — **L.** Nautae narrant interdum agricolis miras fabulas.
19. Les agrícola affer fructus ma terra vi Roma. — **L.** Agricolae afferunt fructus terrae Romam. — **affer:** Gram. III. et IV. (Es componerá ad Verb **ferre**).

B. Praepositiones.

20. Hostes esten iam ante porta orientali ma urbe. — **L.** Hostes erant iam ante portam orientalem urbis. — **ante porta:** Praepositiones in Semilatin **post se** habere po quasi **vi Nominatif. Pro libito tamen** etiam adhiberi po **respondém Casual**, ut infra in ex. 28. et 36.
21. Pietá es iustitia adversus deos. — **L.** Pietas est iustitia adversus deos.
22. Esteá nos fideli erga amicos. — **L.** Simus fideles erga amicos. — **Esteá:** Gram. VI.

23. Quid interes inter ingénio et diligéntia? — **L.** Quid interest inter ingenium et diligentiam?
24. Per ludo et ioco loe toto fere die consúm' djen. — **L.** Per ludum et iocum totus fere dies consumebatur (consumptus est, consumptus erat). — **djen:** Gram. V.
25. Demósthenes habé ten gadi orationes contra Philippo rego. — **L.** Demosthenes habuit quattuor orationes contra Philippum regem. — **gadi:** Gram. VII.
26. Bene si vos vívere volí, secundum natura vives. — **L.** Bene si vivere vultis, secundum naturam vivite. — **volí:** Gram. III. et IV. — **vives:** Gram. V.
27. Ex ungue nos cognosce vi leone. — **L.** Ex ungui cognoscimus leonem.
28. Circe muta ten socios ma Ulixes in vi sues. — **L.** Circe mutavit socios Ulixidis in sues. — **in vi:** cf. quod es notád ad ex. 20. supra.
29. Caesar ten ponte face in Rheno flumi, ut lo transire po tená in vis fine ma Germanos. — **L.** Caesar pontem fecit in Rheno flumine, ut transire posset in fines Germanorum. — **lo:** Gram. IX. — **po tená:** Gram. IV. et V.
30. Caio Graccho posce ten, ut les cive páuperi in vi Africa duce djená. — **L.** Caius Gracchus poposcit, ut cives pauperes in Africam ducerentur. — **djená:** Gram. V.
31. Adhuc sub iúdice es lite. — **L.** Adhuc sub iudice lis est.
32. Caesar ghe sios imperá ten, ne lesít telis in vis hoste réiic' tená. — **L.** Caesar suis imperavit, ne tela in hostes reiicerent. — **sios:** cf. **sio** in Gram. IX. — **lesít** (les it): Gram. VIII. — **telis:** Plural di Thema **teli**; cf. **L.** telum; et in Gram. IX. vi terminasa **-i**.
33. Sone óculos nos non po videre, sone aures nos non po audire, sone lingua non loquire. — **L.** Sine oculis non possumus videre, sine auribus non possumus audire, sine lingua non loqui. — **sone:** Gram. IX. — **loquire:** Gram. III.
34. Caesar a les conjurado in curia di senatu djen occide, et córrue ten ante státua ma Pompeio. — **L.** Caesar a coniuratis in curia senatus occisus est, et corrui ante statuam Pompeii. — **di:** Gram. IX.

35. Templi ma Diana ab Heróstrato djen incende to idem nocte, to chi Alexander Magno nasce djen. — **L.** Templum Dianae ab Herostrato incensum est eadem nocte, qua Alexander Magnus natus est. — **templi:** cf. **teli** ad ex. 32. supra.
36. Les Romano con tos Carthaginiense ten gere belli tresi. — **L.** Romani cum Carthaginensibus gerebant bella tria. — **con:** Gram. IX. — **con tos:** cf. vi nota ad ex. 20. supra.
37. Caio et Mário esten aliquando ghemí amico sed Severo iúdice semper ghemí infenso esten; a les veti nunc accusá mi djen, atque certo mi djes a deti condemná. — **L.** Caius et Marius erant aliquando mihi amici, sed Severus iudex semper mihi infensus erat; ab illis nunc accusatus sum, atque certo ab hoc condemnabor. — **ghemí** (ghe mi): Gram. VIII. — **veti, deti:** Gram. IX. — **accusá . . . djen; djes . . . condemná:** Gram. IV. et V.
38. Dulci et decoro es morire pro patria. — **L.** Dulce et decorum est pro patria mori. — **morire:** Gram. III.
39. Vi vero et único beatitudo nos invení per vi amari a Deo, a summo, immenso et óptimo spiritu. — **L.** Veram et unicam beatitudinem invenimus, cum amemur a Deo, a summo et optimo spiritu. — **vi amari** (**per** vi amari): Infinitif di Passif in Declinatione (**per**, con sio Accusatif, cf. vi nota ad ex. 20. supra).

C. Mas gradu di Adiectifs (et di Adverbs ex Adiectif) gradu primo.

40. Columba es tímido. — **L.** Columba es timida. — **tímido:** es Thema di Adiectif, non forma grammaticali.
41. Les columba es tímido. — **L.** Columbae sunt timidae.
42. Terra es rotundo. — **L.** Terra est rotunda.
43. Forma di luna et di terra es rotundo. — **L.** Forma lunae et terrae est rotunda.
44. Aurora ghes musa es amico. — **L.** Aurora musis est amica.
45. In aqua es multo rana. — **L.** In aqua sunt multae ranae. — **multo rana:** in notione ma voce „multo“ satis iam paté **Plurál;** pro líbito quidem hic etiam dici po: **multo ranas,** vel: **multos rana.**

46. Doná teá nos ghe puer libro pulchro. — **L.** Donemus puero librum pulchrum.
47. Bonos liber es gaudio mas magister. — **L.** Boni liberi sunt gaudium magistrorum.
48. Mundo universo to tio providentia, o Deo, guberná dje. — **L.** Mundus universus tua providentia, Deus, gubernatur. — **tio:** Gram. IX.
49. Les malo exemplo depravá saepe bonos puer. — **L.** Mala exempla depravant saepe bonos pueros.
50. Les equo álacri to calcar acuto incitá dje, les hom ambicioso to meréd laude. — **L.** Equi alacres calcari acuto incitantur, homines ambiciosi laude merita. — **álacri:** es Thema di Adiectif, non forma grammaticali.
51. Omni mendacio turpi es. — **L.** Omne mendacium turpe est.
52. Amico fideli semper es mémori mas beneficio. — **L.** Amicus fidelis semper est memor beneficiorum.
53. Les multo animal es instrueddo tos acri óculo. — **L.** Multa animalia sunt instructa acribus oculis.
54. Virtú mas cive fideli non tímé magno vire mas hoste. — **L.** Virtus civium fidelium non timet magnam vim hostium.
55. Fácinus audaci et generoso pará nomi immortalí. — **L.** Facinus audax et generosum parat nomen immortale.
56. Praemio pari esse debé ghe labore, (loe) poena ghe culpa. — **L.** Praemium par esse debet labori, poena culpae.
57. Seni pater in vi exilio abire debé ten. — **L.** Senex pater in exilium abire debuit. — **seni:** Semilatin distingue **seni,** et **sene;** **seni** es Adiectif, **sene** autem Substantif; — cf. **L. senex,** chi voce in **L. tum** Adiectif, **tum** Substantif es.
58. La sene (matrona) ghe puella praestá non solum tos anno, sed etiam to prudentia. — **L.** Matrona puellae praestat non solum annis, sed etiam prudentia. — **la sene:** cf. vi nota ad ex. 57. modo supra; et simul voce **la** in Gram. IX.
59. Li amoeno non semper simul et útili es. — **L.** Amoenum non semper simul et utile est. — **li:** Gram. IX.
60. Valete, o vos montes, o vos campos, vos, les chi con mi vidé ten laetos dies ma felici mio pueritia! Perpétuo valete! I mi nunc, nec unquam mi reverte tes! — **L.** Valete,

o vos montes, o vos campi, vos, qui mecum videbatis laetos dies felicis meae pueritiae! Perpetuo valet! Eo nunc, nec revertar unquam! — **valet**: es antiquo forma, chi pro Semilatin non mutá dje, quia ubique valde noto es; — alias v. de Imperatif: Gram. V. — **perpétuo**: pi **Adiectif** adhibéd **qua Adverb**. — **i, ire**: Gram. III. et IV.

Adverb ex Adiectif: **terminasa -e**, et **terminasa -ter**.

61. Magister eximie ten ínstrue discípulos. — **L.** Magister eximie instruebat discipulos.
62. Pulchre loquí ten Sócrates ante morte sio. — **L.** Pulchre, locutus est (loquebatur) Socrates ante mortem suam. — **loquí ten**: Gram. IV. et V. — **sio**: Gram. IX.
63. Loe bono solé mite cogitare de les hom. — **L.** Bonus solet mite cogitare de hominibus.
64. Los (les) nostro fórtiter pugná ten. — **L.** Nostri fortiter pugnaverunt. — **los**: Gram. IX. (lo).
65. Quidquid tu age, agen prudenter. — **L.** Quidquid agis age prudenter. — **tu**: Gram. VIII. — **agen**: Gram. V.

D. Comparatif et Superlatif.

Terminasa: **-ior**, vel (ad líbito) **-íori**, pro **Comparatif** mas Adiectif; — **-imo**, vel (ad líbito) **-íssimo**, pro **Superlatif** mas Adiectif.

66. Aqua grávior es quam óleo. — **L.** Aqua gravior est quam oleum.
67. Ferro vilior es quam auro, auro to ferro pretiosior. — **L.** Ferrum vilius est quam aurum, aurum ferro pretiosius. — **to ferro**: Ablatif di Comparatione (to ferro = quam ferro).
68. Noctes to híeme longior es, quam to aestá. — **L.** Noctes hieme longiores sunt, quam aestate. — **to híeme, to aestá**: Ablatifs ma tempi.
69. Flumi céleri es, vento celérior, luce celérimo. — **L.** Flumen celere est, ventus celerior, lux celerrima. — **celérimo**: es (apud nos) **regulari** formasa.
70. Les belli civili es perniciosísimo (perniciosissimo). — **L.** Bella civilia sunt perniciosissima.

71. Ghe consilio di amico prudentior loe amico prudenti se súbiice to láetimo cordi. — **L.** Consilio amici prudentioris amicus prudens se subiicit laetissimo corde.
72. Etiam ghe fórtimo mjlite ante pugna trepidá loe animo. — **L.** Etiam fortissimo militi ante pugnam trepidat animus.
73. Elefantos portá óneris gravior, quam les equo. — **L.** Elephanti portant onera graviora, quam equi. — **óneris**: Thema di Substantif (óneri) co signo di Plural.
74. Ver iucúndimo tempi di anno es. — **L.** Ver iucundissimum tempus anni es.
75. Vita turpi miserior es, quam morte honesto. — **L.** Vita turpis miserior est, quam mors honesta.
76. Mas urbe di Graecos esten celébrimo Athenas et Corintho. — **L.** Urbium Graecorum erant celeberrimae Athenae et Corinthus.
77. Les corpi mas hom es pulchrior, quam mas ánimal. — **L.** Corpora hominum sunt pulchriora quam animalium.
78. Colores mas flore es púlchrímo. — **L.** Colores florum sunt pulcherrimi.
79. Les paupérímo et humílímo saepe beatioris es, quam les príncipe poténtímo. — **L.** Pauperrimi et humillimi saepe beatiores sunt, quam principes potentissimi. — **beatioris** es: súffice et hic dicere: **beatior** es.
80. A fortioris Graecos (a les fortior Graeco) les Persa apud Marathon djen vince. — **L.** A fortioribus Graecis Persae apud Marathonem victi sunt.
81. Les Persa apud Marathon ghes fortior Graeco esten ímpari. — **L.** Persae apud Marathonem fortioribus Graecis fuerunt impares.
82. Vituperare es facilior, quam emendare. — **L.** Vituperare est facilius, quam emendare.
83. Vituperare es fácilímo, emendare difícilímo. — **L.** Vituperare est facillimum, emendare difficillimum.
- Comparatif et Superlatif per: **magis** et **maxime**.
84. Pane magis necessario es ghes hom, quam pretioso supelléctile. — **L.** Panis magis necessarius est hominibus, quam pretiosa supellex.
85. Eventu mas belli es máxime dubio. — **L.** Eventus bellorum est maxime dubius.

- Terminasa in les **Adverb: -ius**, pro Comparatif; — **-ime**, vel (ad libito) **-issime**, pro Superlatif.
86. Loe can tímido vehementius et saepius latrá, quam mordé. — **L.** Canis timidus vehementius et saepius latrat, quam mordet.
87. Adolescentes non raro acrius et gravius aegrotá, quam senes. — **L.** Adolescentes non raro acrius et gravius aegrotant, quam senes. — **adolescentes, senes:** cf. ex. 57. et 58. (ad voce **sene**).
88. Les omni ánimál ácrime pugná pro les pullo sio. — **L.** Omnia animalia acerrime pugnant pro pullis suis.
89. Les pari con paris facílime congregá dje. — **L.** Pares cum paribus facillime congregantur.
- Comparatifs et Superlatifs, ut es **praeter régulas**. (Age dj' hic plerumque de les término, chi es iam per se **valde internationali**, et inde vix po derelinqui).
90. Les óperi **maximo** mas hom es **minor**, quam les óperi **mínimo** ma Deo. — **L.** Opera maxima hominum sunt minora, quam opera minima Dei.
91. **Melior** es loe certo pacé, quam dubio victoria. — **L.** Melior est certa pax, quam dubia victoria.
92. Marco Cicero esten to natu **maior** quam Gnaeo Pompeio. — **L.** Marcus Cicero erat natu maior quam Gnaeus Pompeius.
93. **Mínimo** re interdum es fonte mas multo mali. — **L.** Minima res interdum est fons multorum malorum. — **mali:** Thema di Substantif; cf. ex. 32. (vi nota ad voce **teli** ibi), et **L.** malum, -i.
94. **Malo** es errore, **peior** deféndisa di errore, **péssimo** mendaci protervitá. — **L.** Malus est error, peior defensio erroris, pessima mendax protervitas.
95. Tos **pluri** verbi re valde obscuro saepe non explicá dje. — **L.** Pluribus verbis res valde obscura non explicatur.
96. Vetérimos amico plerumque es **óptimo**. — **L.** Veterrimi (vetustissimi) amici plerumque sunt optimi.
97. To aestá navigasa es **minus** periculoso, quam to autumnno. — **L.** Aestate navigatio est minus periculosa, quam autumnno.
98. To somno plácido les vire ma corpi **maxime** recreá dje. — **L.** Somno placido vires corporis maxime recreantur.

99. Lo **posterior** to aetá es interdum **prior** to sapientia. — **L.** Posterior aetate est interdum prior sapientia.
100. **Prius** cogitán, deinde loquín. — **L.** Prius cogita, deinde loquere. — **loquín:** Gram. IV. et V.

Grammatica ad les exemplo.

I. Accentu et pronuntiasa.

Accentu praesume dj' in to syllaba paenúltimo, quando scilicet in vocábulo ades 2 vel pluri syllaba; per ex.: alieno, ingrato, declarare. — Alias Accentu éxprime dj', si necesse es, to signo; per ex.: mi laudá (**L.** laudo), civitá (**L.** civitas), mi prótege (**L.** protego).

Vi littera **j** pronuntiá nos ut **sh** di Anglo; — **dj** ut littera **g** in voce Italiano genere; — **qu** ut **kw**; — **y** partim ut Vocál (per ex.: **typo**, **L.** typus), partim ut Consonante (per ex.: **ye tresi**, **L.** terni).

II. Vocabulario.

Fundamento principali pro id esteá **Lexicon latino antiquo (toto)**. Sed ad bene intelligere vi **Lexicon** isti debé fortasse iuvare aliqui **vocabulario auxiliari**, ma chi de cétero **etiam** estes: indicare vis vocábulo moderno internationali di origo **non** latino.

III. Les Infinitif ma Praesens di Verb.

Isti Infinitifs (sive di Actif sive di Passif) **plerumque omnino immutád** transí de Latino ad Semilatin, et habé ibi vi **omni functione, ut in pi Latino antiquo**. Mané ergo per ex. Infinitifs: vocare, monere, protégere, occidere, audire: ferre; fieri; velle, nolle; esse, posse; — vel pro Passif: vocari, moneri, prótegi, occidi, audiri; ferri.

Sed les **véteri Deponens** assume pro Semilatin vi **forma activo**. Per ex.: **arbitrare, medere, útere, assentire**. — Insuper les veteri Deponens sequim, les chi in lexicon latino notá dje sub voce: fruor, gradior, loquor, morior, patior, queror, sequor, — pro Semilatin

transí ad Infinitif: **-ire**. Exinde nunc: **fruire, gradire, loquire, morire, patire, querire, sequire**. Et sic deinde **etiam componerás** mas it, per ex.: perfruire, aggredire, colloquire. . .

IV. Thema di Verb.

Id apud nos censé dje Infinitif ma Praesens Actif, minueddo to finali syllaba: **-re**. Per ex.: **vocá, moné, prótege, occide, audí** (cf. Infinitifs di Tit. III. supra); — sed ad Infinitifs: ferre, fieri, velle, nolle, esse, posse, pertiné teá les Thema: **fer, fi, volí, nolí, es, po**; — sicut ad Infinitifs: fruire, gradire, loquire, morire, patire, querire, sequire (cf. item III. supra), pertiné tes les Thema: **fruí, gradí, loquí, morí, patí, querí, sequí**.

Les isti cuncto Thema iam **per se** súffice ad vi exprímere **Indicatif ma Praesens Actif**. Per ex.: **mi vocá**, L. voco; **mi moné**, L. moneo; **mi prótege**, L. protego; **mi occide**, L. occido; **mi audí**, L. audio; **mi fer**, L. fero; **mi volí**, L. volo; **mi es**, L. sum; **mi po**, L. possum; **mi fruí**, L. fruor; **mi patí**, L. patior; **mi sequí**, L. sequor.

Quando vero Thema di Verb se coniunge con les elemento, de les chi age dj' sub Tit. V. sequím, tunc evade **les réliquo forma di Verb**.

V. Les líttera, syllaba et partícula, per les chi formá dje novo Coniugatione.

-a: v. infra: djea, tea; djena, tena; djesa, tesa.

-d, vel **do**: Particip di Passif, Praetérítum. — Per ex.: **Vocád**, vel (pro líbito) **vocado**; L. vocatus (-a, -um); — **monéd** (vel **monedo**), L. monitus (-a, -um); — **protegeddo**; L. protectus (-a, -um); — **timéd**; L. ?? (quod timetur).

-do: v. supra: **-d**.

dje (dj'): Partícula di Passif, Praesens, Indicatif. — Ex. 2.

djeá: Partícula di Passif, Praesens, Coniunctif. — Per ex.:

Ut tu amá djeá, esen amábili; L. ut ameris, esto amabilis.

djeó: Partícula di Passif, Praesens, Conditional (Irreál).

— Per ex.: Nos vení teó, si nos invitá djeó; L. veniremus, si invitaremur.

djen: Partícula di Passif, Praetérítum, Indicatif. — Ex. 24.

djená: Partícula di Passif, Praetérítum, Coniunctif. — Ex. 30.

djenái: Partícula di Passif, Praetérítum, Infinitif. — Per ex.: **Vituperá djenái** ne viú turbá teá; L. vituperatum esse ne te turbet.

djenó: Partícula di Passif, Praetérítum, Conditional (Irreál). — Per ex.: Si Alcibiades in patria estenó, non it damná djenó ma pródisa; L. si Alcibiades in patria fuisset, non damnatus fuisset proditiōis.

djes: Partícula di Passif, Futúr, Indicatif. — Per ex.: Ut salutá nos tes, ita salutá nos djes; L. ut salutabimus, ita salutabimur.

djesá: Partícula di Passif, Futúr, Coniunctif. — Per ex.: Nescí mi, num vos laudá djesá; L. nescio, num futurum sit, ut laudemini. (Directo Coniunctif scilicet in pi Latino hic dees!)

djesái: Partícula di Passif, Futúr, Infinitif. — Per ex.: **Vocá djesái**; L. vocatum iri.

-eddo: v. **-d(o)** supra (ex. **protegeddo**).

-g, vel **-go**: Particip di Passif, Futúr. — Per ex.: **Vocág**, vel (pro líbito) **vocago**; L. vocandus (-a, -um); — **protégigo**; L. protegendus; — **audigo**; L. audiendus.

-i: v. Tit. III. supra (Infinitif di Passif, per ex. **prótegi**).

-m, vel **-mo**: Particip di Praesens, Actif. — Per ex.: **Laudám**, vel (pro líbito) **laudamo**; L. laudans.

-n: Imperatif, Singulár. — Per ex.: **Laudán**; L. lauda; — **prótegen**; L. protege; — **occiden**; L. occide; — **audín**; L. audi; — **sequín**; L. sequere.

-ni: Particip di **Actif, Praetérítum**. (!) — Per ex.: Vocani, moneni, protégini, occídini, audini, sequini, patini. (In L. respondé **ex parte** les Particip mas Deponens, per ex.: secutus, passus etc.)

-re: v. Tit. III. supra (Infinitif di Actif).

-ri: v. item III. supra (Infinitif di Passif).

-s: Imperatif, Plural. — Per ex.: **Laudás**; L. laudate; —

